

Van de 'redactie'

1. De afgelopen twee jaar is het initiatief van de nieuwsbrief min of meer spontaan gestart en verscheen deze veelal eerder in het academisch jaar. De afgelopen maanden had ik dermate veel bezigheden dat het er steeds bij in is geschoten. Dit als verklaring voor het late tijdstip van deze nieuwsbrief.
2. Het voorgaande brengt gelijk een manco aan het licht van de huidige vorm van de nieuwsbrief: er zit te weinig structuur in en het hangt teveel op de spontane inzet van de huidige 'redacteur.' Dat bleek nog weer eens te meer toen we onlangs een gesprek hadden met het kerkelijk bureau over de nieuwsvoorziening vanuit het seminarie. Vanuit het KB kwam de vraag of wij de website van het seminarie regelmatig van actueel nieuws zouden kunnen voorzien. Vanuit andere websites heeft men de ervaring dat de betrokkenheid vanuit het veld op deze wijze aanzienlijk kan worden vergroot. Samen met het kerkelijk bureau hebben we nagedacht over een soort 'redacteur' die deze kar trekt en dat ook doorkoppelt naar een regelmatige nieuwsbrief. Het zou mooi zijn als we hierin een slag zouden kunnen maken. Ook vanuit de studentenraad wil men hierin met ons meedenken.

HHS

1. Hield 10 april collega Op 't Hof zijn afscheids**oratie** jongstleden 9/11 was het mijn beurt om deze academische rede te houden: 'Een theologie van tevredenheid. De potentie van het participatiebegrip bij de puritein Jeremiah Burroughs (1599-1646).' Het ging in deze rede eigenlijk over de werkelijkheid die Augustinus als volgt onder woorden bracht: 'Onrustig is ons hart, totdat het rust vindt in U, o God.' Het betekent dat de ziel van de mens niet alleen genoeg heeft aan God, maar tegelijk nooit genoeg krijgt van God. Naar mijn besef mag deze dimensie van het christelijk geloof wel concreter en bewuster functioneren. Vandaar.
2. In november was de jaarlijkse ontmoeting tussen de **Commissie Opleiding en Vorming** en het Faculteitsbestuur. In deze gesprekken gaat het om een evaluatie over de totale samenwerking en praktische dingen die de aandacht vragen. Onder die praktische aspecten hoorde ditmaal ook het gesprek over de mogelijkheid om Latijn in het reguliere curriculum onder te brengen. Ook vanuit de PThU is er behoefte aan de mogelijkheid om Latijn te leren met het oog op het lezen van allerlei christelijke teksten. Vanuit deze behoefte staan er verschillende lichten op groen, maar er moeten nog wat formele hobbels worden genomen. Dus; wordt vervolgd.
3. Begin van deze maand was er vanuit COV ook een ontmoeting met **Up A Tree**. Het bleek dat geplande trainingdagen wel eens worden gehinderd door (vershoven) tentamendata. Dat heeft dan weer gevolgen voor de opkomst van studenten. Persoonlijk heb ik gemerkt dat er in dit verband met tentamendata geschoven kan worden, dus we hopen dat deze problemen tijdig gesignaleerd kunnen worden en nog liever: voorkomen. De vorming

vanuit **Up A Tree** is belangrijk genoeg, een reden dat de kerk er ook een stevige duit in investeert.

4. We begrijpen dat de ontwikkelingen en gesprekken rondom de mogelijkheden van een **Gereformeerde Theologische Universiteit** in een fase van versnelling zijn gekomen door de vorming van verschillende werkgroepen die parallel aan elkaar aan de contouren van dit instituut werken. Inmiddels heeft de Gereformeerde Bond in de PKN aangehaakt bij het initiatief. Eén van de dingen waarvoor men het HHS heeft gevraagd, is de bezinning op pre-ambule aangaande het Schriftgezag, zodat het HHS in een later stadium eventueel aan zou kunnen haken.
5. Onlangs hadden we met de bachelor-2 groep een gesprek over het lezen van de christelijke klassieken. Er bestond in deze groep een algemene behoefte om samen te lezen onder leiding van een docent, door bijvoorbeeld een paar uur vroeger naar Amsterdam te komen. Geweldig! In de studentenraad is hier ook positief op gereageerd. We zullen hier in de eerstvolgende docentenvergadering over spreken om te zien hoe we dat vorm kunnen geven.

Studentenraad

Het emailadres van de studentenraad is: studentenraadhhs@gmail.com. Deze vermelding is een uitnodiging om bijzonderheden aan de vertegenwoordiger van je jaargroep te laten weten of via de centrale mail aan te slingeren. We bedachten dat op deze manier de functie van de nieuwsbrief kan verbreden. Wellicht zijn er studenten die in 250 woorden iets kunnen schrijven over hun masterscriptie. Als er symposia zijn die voor alle studenten toegevoegde waarde hebben, kan dat ook worden opgenomen. De studentenraad is op dit moment als volgt samengesteld:

1. Eelco Verhelst (bachelor 1)
2. Eimert Haakmeester (bachelor 2)
3. Thomas Bakker (bachelor 3)
4. Jan Willem Bonenberg (master 1, voorzitter)
5. Arjan Kazen (master 2)
6. Johan van Vught (master 3, secretaris)

Allerlei

1. Het aanbod om hulp te krijgen bij hebreeuws van Hans Reinders heb ik al eerder aan de studenten laten weten. Beter tweemaal dan geen maal: hansreinders@kliksafe.nl
2. Er is ook een mogelijkheid om een abonnement te nemen op een dagelijkse kleine tien minuten hebreeuwse oefening met de efemeriden van Piet van Midden, dibsa@uvt.nl.
3. Het aanbod om een verhandeling van Theodorus Avinck over het aanbod der genade aan te schaffen, werd ook reeds eerder gedaan: 'Th. Avinck, Gods stem in de welmenende nodiging van het evangelie.', 47 euro bij [H.huisbrink@kliksafe](mailto:H.huisbrink@kliksafe.nl), of 06-54697340

Hemelse liturgie

Onlangs las ik de studie van R.M. McGraw, *A Heavenly Directory. Trinitarian Piety, Public Worship and a Reassessment of John Owen's Theology*. Al lezend dacht ik, zoals wel vaker: 'Dit zouden de studenten van het HHS moeten lezen.'

Waarom? Laat ik een aantal redenen noemen. In eerste plaats laat deze studie ons zien dat de eredienst centraal staat in de theologie van Owen. Nu is dat niet helemaal vreemd aan puritanisme-studies, omdat het puritanisme nauw verbonden is met de kerkleer. Maar deze studie onderscheidt zich daarin dat het niet alleen gaat om de leer van de kerk als zodanig, maar om de beleving van de kerk en vooral de eredienst. De eredienst is de samenvatting en het hoogtepunt van het christelijke leven. Bewust of onbewust kan de indruk leven dat het piëtisme van de puriteinen impliceerde dat de privé-omgang met God in de binnenkamer belangrijker was dan de publieke eredienst. Deze studie laat overtuigend zien dat dit in ieder geval bij Owen niet het geval was. Het christelijke leven draait ten diepste om de publieke eredienst. Eerlijk gezegd heb ik wel eens het stille vermoeden dat wij de eredienst wel belangrijk vinden, maar de binnenkamer nog belangrijker. De eredienst dient om ons de uitleg van de Bijbel te geven en daarna gaat de Geest daarmee aan het werk. Bij Owen is dat bepaald niet zo en ik denk dat hij daarin gelijk heeft. Het gaat om de ontmoeting met de levende God in de dienst. Zo is de dienst werkelijk een eredienst en naar het inzicht van Owen een gemeenschap met Vader, Zoon en Heilige Geest, die natuurlijk niet kan bestaan zonder de verborgen omgang in de binnenkamer.

Dat brengt tot een tweede aspect in deze studie. Het tweede hoofdstuk bespreekt de gemeenschap met Vader, Zoon en Heilige Geest. Het is eigenlijk een samenvatting van Owens boek *Communion with God*. Owen heeft hierin een unieke benadering in het licht van de gereformeerde traditie. Voetius, Hoornbeeck en Van Maastricht onderstreepten eveneens het belang van de leer van de triniteit voor het devotieele christelijke leven, maar in de concentratie op de eredienst laat Owen een eigen geluid horen. De aandacht voor de drie-eenheid is dus niet iets van de laatste decennia, maar de gereformeerde orthodoxie kende dit accent reeds veel eerder. Het is eerder zo dat het daarna is ingezonken. Een beetje terzijde; Owen ontwikkelde zijn bevindelijke trinitarische theologie in een arminiaanse context. Hij was er diep van overtuigd dat arminianisme vanzelf oprukt als de prediking niet werkelijk trinitarisch is.

Nog belangrijker dan deze historische overwegingen is de geestelijke werkelijkheid van de gemeenschap met de drie-enige God. We kunnen en moeten onszelf afvragen: Ken ik de Vader? Ken ik de omgang met de Zoon? Ken ik de omgang met en de kracht van de Heilige Geest? Dan gaat het niet alleen om een herinnering aan onze geestelijke ervaring, maar om de daadwerkelijke ervaring vandaag. In het RD-verslag over de Haamstede-conferentie las ik dat collega Hendriks deze vraag ook aan de orde had gesteld. Het gaat in er in onze prediking niet alleen om dat we de noodzaak van wedergeboorte aanwijzen, verwijzen naar Christus als de Deur, maar misschien nog wel meer dat we de schapen weiden in de grazige weiden achter deze deur. John Owen was daarin een geestelijke meester. Hij schrijft over het kennen van de Vader in Zijn onuitsprekelijke liefde, over het kennen van de Zoon in de heerlijkheid van Zijn Persoon en de kracht van Zijn

bloed en over de inwoning van de Heilige Geest in ons hart, zodat we niet in de eerste beginselen van geestelijk leven blijven hangen, maar de kracht van de godzaligheid gevoelen en verdiepen in de geestelijke kennis van Christus. Wat een rijkdom, wat een vrede, wat een vreugde, wat een voorsmaak van de hemel, wat een zekerheid, wat een werkelijkheid van God en de hemel, wat een rust als we zo God als het ware mogen zien: 'Gods vriendelijk aangezicht heeft vrolijkheid en licht.' Dan zijn zorgen betrekkelijk, dan is voorspoed zo relatief en dan hebben we genoeg aan God, zonder dat we genoeg krijgen van Hem. Zo zijn we nederig van hart en brandt ons hart van liefde voor God en onze medemens, zodat we verlangen ons hele leven zonder enige reserve in Zijn dienst te besteden.

Een derde aspect van deze studie is hier nauw mee verbonden. Hoe zal de eredienst een eredienst zijn, hoe zal de gemeenschap met de drie-enige God kunnen functioneren als de dienaar van het Woord niet uit deze werkelijkheid spreekt? Owen gaat hier in zijn *True Nature of a gospel church* nader op in. Hij benadrukt dat een dienaar van het Woord geestelijke wijsheid nodig heeft, geestelijk gezag, ervaring van de kracht van Gods Woord, de fijngevoeligheid om het Woord op de juiste wijze toe te passen, diepe kennis van de gemeente en het menselijk hart, ijver voor Gods eer en liefde tot redding van zielen. We preken daarom eerst tot onszelf en we kunnen niet preken als we niet bij ervaring weten wat de kracht is van het Woord dat we verkondigen.

Dit maakt van de verkondiging heel wat anders dan bleek preekje over historische achtergronden van de tekst en betekenis van woorden. Het gaat er hier om dat we doordringen in de meest letterlijke, dus meest geestelijke betekenis van het Woord, zodat we God Zelf horen spreken en het komt tot een ontmoeting met Hem. Owen spreekt in dit verband over de zalving met de Heilige Geest. Dan is er beslag van het Woord in de gemeente, dan wordt er iets van Gods tegenwoordigheid in de gemeente ervaren, dan is de hemelse Christus present door Zijn Heilige Geest, zodat we voelen dat het christelijk geloof niet slechts een visie of mening is, maar een krachtig realiteit.

Hoe minder deze dingen werkelijkheid zijn, hoe meer de gemeente verlangt naar uiterlijk vertoon. Owen schrijft hier in een geding met de roomse kerk. De nadruk op de uiterlijke plechtigheden ziet hij als een manier om de geestelijke leegte te verhullen. De rijkdom van de nieuwtestamentische gemeente is niet de uiterlijke show, maar de realiteit van de Geest. Vandaag kunnen wij denken aan gemeentes die bol staan van (sociale) activiteiten, maar het is geestelijk hol. Veel gemeentes kwijnen omdat de dienaren van het Woord geestelijk kwijnen. Het huiveringwekkende is dat vaak in een sluipend proces gaat. Er gebeurt niets on-Bijbels, de prediking is orthodox en zuiver, maar onderwijl wijkt de Heilige Geest en blijven alleen vormen, holle klanken, platgetreden paadjes en algemene gereformeerde vanzelfsprekendheden over. Jes. 6 schrijft hierover aangrijpende dingen. Horende horen, maar niet verstaan. Ziende blind zijn. Dat is het eigenlijke oordeel van God. Erediensten die geen erediensten zijn, omdat ze leeg zijn van de levende God. Hoe hebben wij gebed nodig om de Heilige Geest! Hoe nodig is het gebed van de gemeente! Laat de studietijd een oefening in deze afhankelijkheid van de Heilige Geest zijn, opdat we zo geestelijk worden voorbereid op een plaats in Gods koninkrijk. En andersom, wat een zegen en een weelde als we mogen merken dat de Geest ons binnenleidt in de

verborgenheden van Zijn koninkrijk als voorbereiding op het ambt. Hoe mogen we ernaar uitzien om zo straks uitdelers te zijn van Gods menigerlei genade. Dan raak je nooit uitgepreekt en dan is er geen rijkere ervaring dan dienaar van het Woord te zijn.

Dit boek van McGraw heeft nog veel meer te bieden. Na het inleidende eerste hoofdstuk geeft de auteur in het tweede hoofdstuk weer wat Owen in zijn boek over de gemeenschap met de drie-enige God heeft gezegd over de omgang met Vader, Zoon en Heilige Geest. In het derde hoofdstuk bespreekt de onderzoeker het beroep van Owen op de Schrift voor de inrichting van de eredienst. Dan gaat het om typisch puriteinse zaken als soberheid en zuiverheid in de kerk. Het vierde hoofdstuk bespreekt de plaats van de affecties in de omgang met God. Op deze manier wordt het duidelijk dat gemeenschap met God vooral affectief gestalte krijgt. Vervolgens gaat de schrijver in op de hoge waardering van Owen voor het nieuwtestamenteisch karakter van de eredienst, in contrast met de Mozaische eredienst. In dit hoofdstuk komt naar voren dat Owen een zg. vier-verbondenleer had, omdat hij het Mozaische verbond onderscheidde van het werkverbond, het verbond der verlossing en het genadeverbond. Het laatste hoofdstuk gaat in op de plaats van de dienaar van het Woord. Het blijkt dat de dienaar van het Woord vervuld moet zijn met de Geest om de gemeenschap met de drie-enige God te kunnen communiceren.

Eerlijk gezegd vond ik het boek als zodanig nog niet eens een schoolvoorbeeld van academische kwaliteit, maar het bracht wel relevante thema's onder de aandacht. Dus misschien kan ik je het beste doorverwijzen naar de werken van Owen, bijvoorbeeld die hier genoemd zijn. Hij heet de prins onder de puriteinen. Dus als je Owen leest, kun je veel laten staan. Als geen ander heeft hij duidelijk gemaakt dat hoofd en hart samengaan en dat alle theologie een geestelijke spits heeft. Dat geeft enerzijds een hoge waardering voor de theologie en anderzijds bewaart het voor academische luchtfietserij.

Tot slot

Aan het einde van deze nieuwsbrief rest mij ieder rijk gezegende KERST-dagen toe te wensen in het geheim van de incarnatie waarvan Paulus zei: 'De verborgenheid van de godzaligheid is groot; God geopenbaard in het vlees.'

jullie W. van Vlastuin